

25.3.2013

Lappilaiset elinkeinot 2013–2015 – toimintasuunnitelma

Lapin liiton poro- ja lohihankeissa on luotu edellytyksiä Lapin perinteisiin luonnonvaroihin, poroon ja loheen, perustuvien elinkeinon harjoittamiselle. Aiemmin toteutetuissa hankkeissa on rakennettu ylitaakunnallisia ja pohjoismaisia verkostoja, saatu näkyvyyttä kansallisessa ja EU:n peto- ja lohipolitiikassa sekä saatu aikaa useita toimenpiteisiin johtaneita aloitteita. Tälle työlle haetaan jatkoa uudella maakunnallisella hankkeella, jonka kesto olisi 1.6.2013–1.6.2015 (24 kk).

Poronhoitoalueen petopoliittika

Vuonna 2011 Lapin liitto laati laajan selvityksen ja 44 toimenpide-ehdotusta maa- ja metsätalousministeriölle. Toimenpide-ehdotusten edistämiseksi työtä jatkettiin Poro & lohi ja Poro-peto & lohi hankkeissa.

Pitkäjänteisen työn tuloksena poronhoito sai Stakeholder –aseman Unionissa ja elinkeino kutsuttiin suurpetoja koskeviin työryhmiin. Ministeriö on nostanut poikkeuslupamääriä poronhoitoalueella ilveksen ja karhun osalta. Metsästysvuonna 2012–2013 sudelle ei enää asetettu erillistä kiintiötä poronhoitoalueelle. Myös poikkeuslupien käyttöön on tulossa ajallisia helpotuksia luvanvaraisen pedon pyyntiajan pidennyksellä.

Tehdyt toimenpiteet ovat ensisijaisesti hallinnollisia muutoksia. Niiden mahdollistamaa metsästyksen tai poikkeuslupapöistojen tehostumista ei ole tapahtunut. Kalenterivuosi 2012 olikin historian pahin petovahinkovuosi 5 140 porovahingolla. Poronhoitovuonna 2012–2013 teurasmäärät putosivat ennätysmäisen alhaiselle tasolle noin 80 000 poroon. Kiintiömäärien nostaminen ei yksin ratkaise poronhoitoalueen peto-ongelmaa, vaan tarvitaan aktiivisia toimenpiteitä petokantojen ja niiden aiheuttamien vahinkojen hallitsemiseksi.

Toimenpiteet:

- Petofoorumi I:ssä julkaistut toimenpide-esitykset päivitetään **poronhoitoalueen petovahinkojen hallintasuunnitelmaksi**. Hallintasuunnitelma tehdään yhteistyössä maa- ja metsätalousministeriön, Paliskuntain yhdistyksen ja muiden sidosryhmien kanssa. Hallintasuunnitelma tullaan luovuttamaan ministerille Petofoorumi III:ssa – tilaisuudessa alkuvuonna

2014. Hallintasuunnitelma tulee sisältämään ainakin seuraavia tavoitteita ja asiakokonaisuuksia:

- Suomeen laaditaan sellaiset kannanhoitosuunnitelmat, joilla poronhoitoalueen peto-ongelmat kyetään hallitsemaan. Kannanhoitosuunnitelmien tulee sisältää riittävän tehokkaat toimenpiteet petokantojen rajoittamiseksi ja vahinkojen hallitsemiseksi poronhoitoalueella.
  - Jotta metsästyskiintiöiden määrittäminen olisi jatkossa selkeää ja läpinäkyvää, tulisi poronhoitoalueelle vahvistaa karhu-, ilves ja ahmayksilöiden tavoitelukumäärä. Lapin liitto on esittänyt poronhoitoalueelle hyväksyttäväksi kannoiksi vuoden 1995 taso.
  - Suurta saaliskiintiöintiä tulee jatkaa niin kauan, että karhun ja ilveksen määrä vähennee ja niiden aiheuttamat porovahingot vähenevät selvästi nykyisestä.
  - Ilvekselle tulee sallia kannanhoidollinen kiintiöperustainen keskeytysmetsästys poronhoitoalueella.
  - Ahmalle tulee voida myöntää poikkeuslupia.
  - Karhujen aiheuttaman vasahävikin pienentämisessä vahinkoperusteiset poistot ovat tuloksekkaimpia heti vasonnan alussa. Suomessa tulee etsiä keinoja vasonnan aikaisten vahinkoa aiheuttavien karhujen poikkeuslupapoistojen tehostamiseen.
- Hankkeessa toimitaan aktiivisesti kestävän ratkaisun saavuttamiseksi poronhoitoalueen peto-ongelmaan niin, että alueen petomäärä laskee poronhoidon kestäälle tasolle. Tavoitteen saavuttaminen vaatii tiivistä yhteistyötä EU komission, kansallisten ministeriöiden, ruotsalaisten osapuolten, Paliskuntain yhdistyksen ja muiden sidosryhmien kanssa. Ratkaisun saavuttamiseksi keskusteluissa on esitetty luontodirektiivin sovellusohjeen luomista Suomen ja Ruotsin poronhoitoalueelle sekä komission erillistä pilottihanketta poronhoitoalueille. Sovellusohjeessa ratkaistaisiin, millä toimenpitein ja mihin lakeihin ja kansainvälisiin sopimuksiin nojaten poronhoitoalueiden petomäärät saatettaisiin poronhoidon kestäälle tasolle. Sovellusohjeen hyväksyjänä toimisi Euroopan komissio.
- Yhteistyötä ruotsalaisten kanssa jatketaan. Tavoitteena on lisätä Euroopan komission ympäristöpääosaston ja maatalouspääosasto tietoisuutta pohjoisten alueiden petotilanteesta ja yhdessä hyväksytyjen tavoitteiden pohjalta vaikuttaa EU:n petopolitiikkaan niin, että kansalliset ministeriöt, Euroopan komissio ja poronhoitajat saavuttavat poliittisen yhteisymmärryksen tavoitteista ja menetelmistä.
- Alueellista yhteistyötä tiivistetään. Käynnistetään Pohjois-Suomen suurpetoneuvottelukunnan toiminta ja sen kautta tietoutta ja näkökulmia jaetaan pohjoisten toimijoiden kesken.

- Osallistutaan Lapin alueellisen riistaneuvoston työhön valmistelemalla Lapin liiton aloitteita ja näkemyksiä.
- Ajetaan petotutkimuksen resurssien lisäämistä poronhoitoalueelle. Kanta-arvioinnit tarvitsevat tarkempia analyysimenetelmiä, jotta petojen todellinen määrä ja levittäytyminen saadaan selville.
- Pidetään esillä viranomaisavun tarvetta poikkeuslupapoistoissa. Tavoitteena on, että valtio määrittää viranomaisen, jolta voidaan pyytää apua poikkeusluvan saaneen pedon poistamiseen.
- Kannanhoitosuunnitelmien päivitystyötä seurataan ja niihin pyritään vaikuttamaan tavoitteiden mukaisesti.
- Järjestetään suomalais-ruotsalainen seminaari poronhoitajien oikeuksista ja petovahinkojen aiheuttamasta oikeuksien menetyksestä.
- Järjestetään Petofoorumi III.

Lapin maakunnan lohipolitiikka

Lohiasioissa tavoitteena on, että Suomessa savutetaan poliittinen ratkaisu luonnonlohen kestävän hyödyntämisen säätelystä niin, että jokiin nousee joka vuosi riittävä määrä emokaloja. Lohen vuosittaisen kutuvaelluksen tulee olla Torniojoessa yli 50 000 kutijaa vuosittain. Simojoessa kutuvaelluksen tulee olla vuosittain vähintään vuoden 2012 tasolla eli yli 3500 lohta. Euroopan Unionin yhteisöpolitiikkaa koskevat esitykset ja toimenpiteet tehdään yhteistyössä Ruotsalaisten lohiasioista vastaavien intressi- ja viranomaistahojen kanssa. Tavoitteiden saavuttamiseksi lohiasioita pidetään intensiivisesti esillä sekä poliittisessa keskustelussa että tiedotusvälineissä, järjestetään tapaamisia ja seminaareja, osallistutaan aktiivisella otteella lohistrategiatyöryhmän työhön ja luodaan uusia pitkäjänteisiä yhteistyömuotoja Ruotsalaisten lohiasioista vastaavien viranomaistahojen kanssa.

Toimenpiteet:

- Kansallinen Itämeren lohistrategia valmistuu alkukesästä 2013, jonka jälkeen pyritään vaikuttamaan ja edesauttamaan strategian toteutumista ja osallistumaan mahdolliseen jatko-työskentelyyn.

- Vaikutetaan Suomen ja Ruotsin kansalliseen politiikkaan ja EU:n yhteiseen kalastuspolitiikkaan Perämeren jokien lohikomitean / Bothnian Salmon River Committee työllä. Lapin liitto toimii komitean puheenjohtajana vuosina 2013–2015.
- Tiivistetään ruotsalaisten kanssa tehtävää pohjoisten alueiden kehitystyötä toteuttamalla yhteinen Interreg tms. hanke, jolla selvitetään eri sääätely- ja seurantamenetelmien toteutusta jokialueilla, kuten esimerkiksi lohisaaliin merkitsemistä ja saaliskirjanpitoa.
- Järjestetään vuonna 2014 pohjoismainen lohiseminaari vastaavalla konseptilla kuin vuoden 2012 Torniossa järjestetty lohiseminaari. Euroopan yhteisen kalastuspolitiikan reformi tulee korostamaan alueellistamista, josta syystä reformia ja lohikantojen hoitosuunnitelmaa tulisi käsitellä laajapohjaisessa seminaarissa joka järjestettäisiin yhteistyössä ruotsalaisten kanssa.
- Järjestetään Bothnian Bay Salmon Committee työhön liittyvä sidosryhmäseminaari vuonna 2013.
- Perehdytään Tenojoen lohikysymykseen.
- Projektipäällikkö voi lisäksi osallistua Kemijoen kalatiehankkeeseen.
- Lapin liiton valtuusto lisäsi liiton toimintasuunnitelmaan Simojoen rapukantojen elvyttämisen. Projektipäällikön tehtävänä on selvittää, miten tavoitetta edesautetaan ja millaisia toimenpiteitä voidaan käynnistää tavoitteiden saavuttamiseksi.

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi käynnissä on alustavia suunnitelmia seuraavista toimenpiteistä, joiden toteutus selvinnee keväällä 2013:

- Suomalais-ruotsalais-(norjalaisen) yhteistyöhankkeen käynnistäminen ja toteuttaminen nopealla aikataululla. Hankkeessa selvitettäisiin olemassa olevat lohisaaliin kiintiöintiin perustuvat sääätelymenetelmät eri maissa sekä niiden hallinto sekä sähköisen lupajärjestelmän ja saaliin ilmoituksen käyttöönoton kustannukset ja parhaat toimintamallit. Suomesta hankkeeseen osallistuisivat maa- ja metsätalousministeriö, Riistan- ja kalantutkimuslaitos, Lapin ELY-keskus ja Lapin liitto.
- Hakemus BS RACin jäseneksi. Baltic Sea Regional Advisory Council (BS RAC) on Itämeren neuvoo-antava toimikunta, joka toimii Euroopan komission ja jäsenmaiden neuvonantajana Itämeren kalastusta koskevissa kysymyksissä. BS RAC perustettiin Euroopan neuvoston päätöksellä vuonna 2006. BS RACin päätavoite on valmistella ja toimittaa Itämeren kalastusta koskevia neuvonantoja. Toimikuntaan kuuluu kalastussektorin edustajia ja muiden intressi-

ryhmien edustajia. Toimintaa rahoittavat Euroopan Unioni ja jäsenmaat. Toimikunnassa on kolme työryhmää: pohjakalojen (demersal), pelagisten eli avomerikalojen sekä lohen ja taimenen kalastusta käsittelevä työryhmä.

Lapin liitto hakisi jäseneksi lohen ja taimenen kalastusta käsittelevään työryhmään jokialueiden edustajana. BS RAC maksaa jäsentensä matkakulut. Yhteisen kalastuspolitiikan reformi korostaa alueellistamista, joka tulee vahvistamaan neuvoo-antavan toimikuntien roolia päätöksenteossa, erityisesti monivuotisten suunnitelmien laatimisessa. Jokialueiden edustajan tulisi toimia Itämeren neuvoo-antavassa toimikunnassa ja edistää Lapin tavoitteiden saavuttamista myös tällä tasolla.

Hankkeen projektipäällikön työhön sisällytetään tarvittaessa muihin luonnonvaraelinkeinoihin ja saamelaisuuteen liittyviä asioita.

KUSTANNUKSET JA RAHOITUS

<u>KULUT</u>	euroa
Palkat (projektipäällikkö 24 kk ja assistentti 45 h /kk)	150 000
Ostopalvelut/asiiantuntijapalvelut	10 000
Matkakulut	28 000
Muut kulut	27 000
Yhteensä	215 000

<u>RAHOITUS</u>	
Lapin liiton omarahoitus	10 750
Maakunnan kehittämisraha	204 250
Yhteensä	215 000